

Dansk persondataret

BENT OLE GRAM MORTENSEN (RED.)

Dansk persondataret

ExTuto
PUBLISHING
www.extuto.com

Bent Ole Gram Mortensen (red.), Carina Risvig Hamer, Daniel Hartfield-Traun, Lisa Hjerrild, Kent Kristensen, Jesper Kruse Markvart, Helene Arensbak Mørk, Jesper Løffler Nielsen, Ayo Næsborg-Andersen, Sten Schaumburg-Müller, Christian Højer Schjøler, Peter Starup, Jøren Ullits & Frederik Waage

Dansk persondataret

Første udgave, første oplag

Denne bog er udgivet i januar 2020 af EX TUTO PUBLISHING A/S. Grafisk tilrettelæggelse og sats af MERE.INFO A/S, som har anvendt LibreOffice/Linux samt skrifterne Baskerville Original og Cronos designet af henholdsvis FRANTIŠEK ŠTORM i 2000 og ROBERT SLIMBACH i 1996. JAN TRZASKOWSKI har stået for forlagsredaktion og TOVE MØGELVANG-HANSEN har været ansvarlig for korrekturlæsning. Bogen er trykt på Munken Pure 100 g/m² af NARAYANA PRESS, der ligger på Gyllingnæs syd for Odder. Indbindingen er udført af BUCHBINDEREI S.R. BÜGE GMBH i Celle. Bogen er fagfællebedømt.

Ex Tuto A/S er medlem af Forening for Boghaandværk, og vi støtter bæredygtig skovforvaltning ved at anvende FSC-certificeret papir.

Copyright © 2020 the editor and the authors

Printed in Denmark 2020

ISBN 978-87-420-0033-5

Ex Tuto Publishing A/S

Toldbodgade 55, 1.

DK-1253 København K

www.extuto.com

Udgivet med støtte fra

dreyersfond

Kapitelloversigt

DEL I: GENERELLE SPØRGSMÅL	1
1. Fra registerlov til databeskyttelsesforordning <i>Bent Ole Gram Mortensen</i>	3
2. Den centrale lovgivning på databeskyttelsesområdet <i>Peter Starup</i>	19
3. Hvornår er der tale om en personoplysning, og hvornår er det behandling af en sådan? <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	29
4. Nærmere om persondatarettens dækning <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	41
5. De overordnede principper for databehandling <i>Ayo Næsborg-Andersen</i>	55
6. Oplysningskategorier og behandlingsbetingelser <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	75
7. Ytrings- og informationsfrihed <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	117
8. Personbilleder <i>Sten Schaumburg-Müller</i>	127
9. Ansvarlighed og dokumentation <i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	169
10. Ansvarssubjekter og aftaleregulering <i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	177

11. Databeskyttelsesrådgiveren	191
<i>Lisa Hjerrild</i>	
12. Krav om konsekvensanalyse	203
<i>Lisa Hjerrild</i>	
13. De registreredes rettigheder	213
<i>Jøren Ullits, Ayo Næsborg-Andersen & Kent Kristensen</i>	
14. Sikkerhed og håndtering af databrud	229
<i>Daniel Hartfield-Traun</i>	
15. Tredjelandsoverførsler	255
<i>Jesper Løffler Nielsen & Helene Arensbak Mørk</i>	
16. Tilsynsmyndigheder og sanktioner	269
<i>Carina Risvig Hamer</i>	
DEL II: UDVALGTE RETSOMRÅDER	281
17. Persondatarettens anvendelse på forskningsprojekter	283
<i>Kent Kristensen & Jøren Ullits</i>	
18. Statistik	301
<i>Ayo Næsborg-Andersen</i>	
19. Behandlingen af personoplysninger ved domstolene	309
<i>Frederik Waage</i>	
20. Persondatabehandling i journalistisk øjemed	321
<i>Jøren Ullits & Sten Schaumburg-Müller</i>	
21. Kunstnerisk, litterær og akademisk virksomhed	343
<i>Sten Schaumburg-Müller</i>	
22. Markedsføring og personoplysninger	349
<i>Bent Ole Gram Mortensen</i>	
23. Forsyningsvirksomheder	367
<i>Bent Ole Gram Mortensen & Lisa Hjerrild</i>	
24. Geodata	377
<i>Lisa Hjerrild</i>	

25. Konkurrenceret	385
<i>Peter Starup & Jesper Kruse Markvart</i>	
26. Sundhedslovens behandlingsregler	429
<i>Kent Kristensen & Jøren Ullits</i>	
27. Forvaltningens samkøring af borgerdata	443
<i>Jøren Ullits</i>	
28. HR og persondataret	453
<i>Christian Højer Schjøler</i>	
Bibliografi	481
Stikordsregister	495

Kapitel 3

Hvornår er der tale om en personoplysning, og hvornår er det behandling af en sådan?

Sten Schaumburg-Müller

Persondataretten regulerer behandling af personoplysninger. En personoplysning er enhver oplysning om en person, og persondatabelandling er enhver behandling af enhver oplysning om enhver person. Udgangspunktet er således meget omfattende. Hertil kommer mange forskelligartede afgrænsninger og undtagelser. F.eks. er Egtved-pigen for gammel til at blive omfattet, selvom hun åbenlyst er en identificerbar, fysisk person. De forskellige undtagelser behandles i kapitlerne 4, 7, 20 og 21, men dette kapitel handler om udgangspunktet, “persondatabelandling” og hvad der nærmere ligger heri.

3.1. Hvad er en “fysisk person”?

Der skal være tale om en “fysisk person”, som det hedder i databeskyttelsesforordningen (GDPR) artikel 1, stk. 1, og artikel 4, nr. 1, og hermed menes et menneske.

Dette betyder, at dyr falder udenfor, ligegyldigt hvor kloge de måtte forekomme, eller hvor personligt et forhold, de kan have til mennesker. Oplysninger om en hund er således ikke en personoplysning.

Men det kan det hurtigt blive. En oplysning om, at Arnes hund Fido har fået kuperet halen, er en personoplysning om Arne (hvis Arne er en rigtig person og ikke bare et eksempel som her), måske endda en oplysning om strafbare forhold, eftersom det kun i begrænsede tilfælde er tilladt at kupere hundehaler.¹ (Se kapitel 6 om de forskellige kategorier af oplysninger).

Det betyder også, at virksomheder, foreninger mv. falder udenfor. I retlig sammenhæng kan man kalde f.eks. en virksomhed for en "juridisk person", fordi virksomheden kan indgå bindende aftaler, overtræde loven og blive straffet helt på linje med mennesker, altså med fysiske personer. Men en juridisk person er ikke omfattet af persondataretten, der kun regulerer behandling af oplysninger om fysiske personer.² Også her skal man være opmærksom på, at persondatabehandlingen hurtigt kan komme ind i billedet. Hvis der er tale om et enmandsfirma, vil en oplysning om firmaet normalt også være en oplysning om den person, der ejer firmaet, og hvis der f.eks. refereres fra en forenings generalforsamling, vil der ofte være direkte omtale af navngivne personer. Og selv hvis deltagerne ikke omtales direkte med navn, vil de måske alligevel let kunne genkendes, hvorefter oplysningerne vil være "personhenførbare", jf. om dette begreb nedenfor.³

Fantasipersoner er heller ikke omfattet. Man kan derfor udmærket behandle oplysninger om Harry Potter, Den Lille Havfrue og julemanden uden at komme ind under persondataretten. Men forfatteren til Harry Potter-bøgerne, den skuespiller, der spiller Harry Potter, og den person, der til firmajulefesten er klædt ud som julemanden, er selvfølgelig personer og som sådan dækket ind under persondataretten. Hvis man tager et billede af den optrædende julemand, er der tale om persondatabehandling – under den forudsætning, at den pågældende er identificerbar, hvilket normalt vil være tilfældet.

-
1. Bekendtgørelse 627 af 29. august 1991 om halekupering af visse hunderacer.
  2. Tydeligt angivet i GDPR, betragtning 14, 2. pkt.: "Denne forordning finder ikke anvendelse på behandling af personoplysninger, der vedrører juridiske personer, navnlig virksomheder, der er etableret som juridiske personer, herunder den juridiske persons navn, form og kontaktoplysninger".
  3. Databeskyttelsesloven (DBL) § 2, stk. 7 og 8, giver mulighed for, at Justitsministeren ved bekendtgørelse kan udvide dækningen også til juridiske personer.

I fiktionens verden er afgrænsningen til eksisterende, fysiske personer ikke nødvendigvis klar. I en biografi eller en selvbiografi vil der optræde mange virkelige personer, og oplysningerne om dem falder under persondatabehandling, mens helt frit opfundne personer ikke gør. Det er ikke altid let at skelne mellem disse to kategorier.⁴ Litterære værker er dog i vidt omfang undtaget fra persondataretten (jf. nærmere herom kapitel 21), hvorfor sondringen ikke har den store betydning i persondataretten.

Heller ikke maskiner er omfattet. Selvom man kan tale med Alexa og Siri⁵ og have sex med robotter i legemsstørrelse, er der ikke tale om "fysiske personer", og hverken Alexa, Siri, sexrobotter eller andre robotter er beskyttet af persondataretten, ligegyldigt hvor menneskelige vi opfatter dem. Det gør dog ikke persondataretten irrelevant. *For det første* har i hvert fald de to førstnævnte robotter en stemme, der stammer fra en virkelig og fysisk persons stemme, hvorefter det bliver et spørgsmål, om stemmen er "personhenførbart" (se herom nedenfor). *For det andet* – og vigtigere – indsamles oplysninger fra den person, der interagerer med robotten. Her er der (normalt) tale om en fysisk person, og alt fra selve indsamlingen af oplysningerne – som f.eks. optagelse af det interagerende menneskes stemme – til den videre behandling heraf falder åbenlyst under persondataretten, da der er tale om persondatabehandling.

Hvad fysiske personer angår, har man i dansk ret bestemt, at reglerne gælder for fysiske personer i 10 år efter deres død, jf. DBL § 2, stk. 5. GDPR regulerer ikke i sig selv oplysninger om afdøde personer, men overlader det i vidt omfang til medlemsstaterne, jf. betragtning 27. Der vil således være forskellig regulering af dette spørgsmål i de forskellige medlemsstater. I GDPR, betragtninger 158 og 160, er det anført, at forordningen ikke "bør" gælde for afdøde personer, men for dansk rets vedkommende har lovgiver bestemt, at forordningens og databeskyttelseslovens regler gælder i 10 år efter dødsfaldet.

---

4. Se om "fictionfaction" og retten til egen historie: Jakobsen & Schaumburg-Müller 2013, s. 241 f.

5. Henholdsvis Amazons og Apples produkter med kunstig intelligens og talestemme.

I forhold til spørgsmålet om, hvornår beskyttelsen indtræder, er GDPR tavs, hvilket må betyde, at de enkelte lande i nogen grad kan fastsætte nærmere regler.⁶ Spørgsmålet er ikke berørt i databeskyttelsesloven. Retstilstanden må være sådan, at den fysiske person i hvert fald fra fødslen er beskyttet af persondataretten også i forhold til oplysninger, der hidrører fra fostertilstanden.⁷ Under forstertilstanden synes det at være i bedst overensstemmelse med persondataretten, at moren, dvs. den, der bærer fostret, kan udøve de persondataretlige regler på fostrets vegne. Dette betyder, at helbredsoplysninger om fostret kun kan behandles, hvis en af betingelserne i GDPR artikel 9 er opfyldt (se nærmere denne bogs kapitel 6), og at samtykke kan gives af moren.

3.2. Hvornår kan en fysisk person identificeres?

En personoplysning falder kun under persondataretten i de tilfælde, hvor den person, hvis oplysninger behandles, er identificeret eller kan identificeres, jf. GDPR artikel 4, nr. 1.

Spørgsmålet om, hvornår en person er identificeret, giver normalt ikke problemer: Et billede, et navn eller et CPR-nummer identificerer normalt uden videre den pågældende person.

Mere besværligt bliver det, når spørgsmålet er, om personen kan identificeres, om personen er identificerbar, eller, som Datatilsynet til tider formulerer det, om en oplysning er personhenførbare. Termen "personhenførbare" klinger lidt tungt, men er ganske brugbar: Det leder opmærksomheden hen på det spørgsmål, om en oplysning, f.eks. om en strafbar handling, kan henføres til en bestemt person eller ikke. Oplysninger om, hvor mange straffelovsovertrædelser, der begås i et bestemt år i Danmark, er ikke personhenførbare, idet ingen personer kan identificeres blot ved disse oplysninger. Det samme gælder, hvis det oplyses, at der på det og det tidspunkt på det og det sted er begået et røveri.⁸

---

6. Pormeister & Drożdżowski 2018, s. 53-64.

7. Se ligeledes Waaben & Nielsen 2015, s 145: "Det må antages, at oplysninger om fostre [...] i almindelighed vil falde ind under begrebet personoplysning." Bemærkningen er til den tidligere persondatalov, men der er ingen grund til at antage, at retstilstanden skulle have ændret sig på dette punkt.

8. Se om journalistiske undtagelser i kapitel 20.

Men det er klart, at der bag disse ikke-personhenførbare oplysninger ligger oplysninger om fysiske personer. Bag de statistiske oplysninger om antallet af straffelovsovertrædelser vil der ligge en lang række personhenførbare oplysninger. I nogle tilfælde er gerningsmanden identificeret og måske straffet, i andre tilfælde har man en række oplysninger, identifikatorer, som f.eks. fingeraftryk og DNA-materiale, åbenlyst personhenførbare oplysninger, også selvom det endnu ikke er lykkedes at henføre oplysningerne til nogen bestemt person. Og ved oplysningen om et røveri vil der typisk indgå visse former for personoplysninger, som for de fleste vil fremstå som ikke personhenførbare – højde, udseende, påklædning – men i kombination med tid og sted og måske andre oplysninger kan føre til en identifikation.

Sagt på en anden måde er spørgsmålet, hvor meget der skal til, før en oplysning er personhenførbare. Hvis man har rigtigt mange spredte oplysninger og mulighed for hurtigt og præcist at kombinere disse, vil der være tale om oplysninger om identificerbare personer. Og vil det ikke altid, i hvert fald principielt, være muligt at henføre oplysninger til bestemte personer, blot man har tilstrækkeligt med oplysninger og tilstrækkelig kapacitet til at kombinere disse?

GDPR siger herom: “[...] For at afgøre, om en fysisk person er identificerbar, bør alle midler tages i betragtning, der med rimelighed kan tænkes bragt i anvendelse [...]”, jf. betragtning 26. Spørgsmålet om, hvorvidt en person er identificerbar, og dermed om en oplysning er personhenførbare, kan således ikke udelukkende besvares ud fra rent objektive kriterier. I nogle situationer er det let og uproblematisk, som når der vises et billede af en navngiven person. Her er personen åbenlyst identificerbar. Men i andre situationer kan det være et spørgsmål om, hvilke aktiviteter der “med rimelighed” kan tænkes bragt i anvendelse. I situationen med røveren vil man næppe kunne karakterisere de sparsomme personoplysninger som personhenførbare, selvom det skulle lykkes politiet på baggrund af ihærdig efterforskning at identificere den pågældende. Men hvis der til de statistiske oplysninger og strafbare handlinger i Danmark hører et let tilgængeligt materiale om, hvem der har begået hvilken handling hvornår, eller hvis et firma ligger inde med så mange enkelte oplysninger, at de hurtigt kan identificere den pågældende, stiller sagen sig anderledes. Betragtning 26 fortsætter:

“For at fastslå, om midler med rimelighed kan tænkes bragt i anvendelse til at identificere en fysisk person, bør alle objektive forhold tages i betragtning, såsom omkostninger ved og tid, der er nødvendig til identifikation, under hensyntagen til den tilgængelige teknologi på behandlingstidspunktet og den teknologiske udvikling.”

Dette betyder, at en oplysning kan være personhenførbare for dem, der hurtigt og let kan behandle store mængder data, men ikke for andre, der ikke har samme tekniske og økonomiske muligheder. Og det betyder, at oplysninger, der for tiden må betragtes som ikke-personhenførbare, på et tidspunkt kan blive det på grund af den teknologiske udvikling.

Er der tale om egentligt anonyme oplysninger, falder behandlingen ikke under persondataretten: “Denne forordning vedrører derfor ikke behandling af sådanne anonyme oplysninger, herunder til statistiske eller forskningsmæssige formål” (betragtning 26 sidste sætning). Men dette kræver, at anonymiseringen er irreversibel, dvs. at man ikke længere kan identificere de enkelte personer.

GDPR opererer også med et begreb om pseudonymisering, jf. GDPR artikel 4, nr. 4:

“behandling af personoplysninger på en sådan måde, at personoplysningerne ikke længere kan henføres til en bestemt registreret uden brug af supplerende oplysninger, forudsat at sådanne supplerende oplysninger opbevares separat og er underlagt tekniske og organisatoriske foranstaltninger for at sikre, at personoplysningerne ikke henføres til en identificeret eller identificerbar fysisk person”.

En pseudonymisering er dog ikke det samme som en anonymisering, og pseudonymiserede oplysninger er fortsat personoplysninger, og de skal som sådan behandles efter persondatarettens regler. Men pseudonymisering kan være en god måde at leve op til persondataretten på ved at mindske risikoen for den registrerede, herunder ved at begrænse muligheden for kobling af irrelevante personoplysninger, jf. betragtning 28.

Som eksempel kan nævnes karaktergivning ved skriftlige eksamener. Her er det selvfølgelig afgørende, at karakteren gives til den rigtige person, hvorfor total anonymisering ikke duer. Men oplysningerne kan

som oftest udmærket pseudonymiseres, således at den, der giver karakterer, kun har adgang til et eksamensnummer, hvorefter et administrativt system kan koble til de rigtige, fysiske personer, der har aflagt eksamen.

3.3. Hvad er en “personoplysning”

Termen dækker bredt. Det forekommer oplagt, at et CPR-nummer og et personnavn kan være en personoplysning. Ved navne skal man selvfølgelig være opmærksom på, at en del navne er så almindelige, at de ikke kan tjene som tilstrækkelig identifikator. Men også et billede kan være en “personoplysning”, selvom vi normalt ikke bruger ordet “oplysning” om portrætbilleder, festbilleder osv. Det samme gælder for en stemme, som vi i daglig tale ikke forstår som en oplysning, men snarere som noget, der i hvert fald sommetider kan formidle oplysninger. Men en stemme er klart en personoplysning, eftersom stemmen kan identificere den pågældende på samme måde som et billede, et navn, et CPR-nummer etc. Også en eksamensbesvarelse udgør oplysninger om eksaminanden og er derfor omfattet af persondataretten.⁹ Det afgørende er således ikke, om vi kunne finde på at bruge ordet “oplysning”, men om der i persondatarettens forstand foreligger en oplysning om en person. GDPR definerer en personoplysning som følger, jf. artikel 4, nr. 1:

“enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (“den registrerede”); ved identificerbar fysisk person forstås en fysisk person, der direkte eller indirekte kan identificeres, navnlig ved en identifikator som f.eks. et navn, et identifikationsnummer, lokaliseringsdata, en onlineidentifikator eller et eller flere elementer, der er særlige for denne fysiske persons fysiske, fysiologiske, genetiske, psykiske, økonomiske, kulturelle eller sociale identitet”.

Hvad angår identificerbar og indirekte identifikation, se ovenfor afsnit 2. Navn og identifikationsnummer giver sig selv, men også lokaliseringsdata kan være en personoplysning, såsom data fra en mobiltele-

---

9. Det slog EU-Domstolen fast i C-434/16, *Peter Nowak v Data Protection Commissioner (Irland)*. Hvis opgaven er skrevet i hånden, udgør selve håndskriften også en personoplysning, pr. 37 (“pr.” henviser til det nummererede afsnit i dommen).

fon, der normalt giver oplysninger om lokation. IP-adresse mv. kan være personoplysninger, og det samme gælder alle mulige fysiske kendetegn fra gangart til ansigtstræk. Der er således tale om en meget bred definition, jf. brugen af “navnlig ved [...]”. Hermed tilkendegives, at det følgende kun er eksempler, men at der kan findes andre typer personoplysninger, som ikke lige er nævnt.

Også forkerte oplysninger er oplysninger i persondataretten forstand. En oplysning om, at en navngiven person er 195 cm høj, er en oplysning, selvom personen slet ikke er så høj. Der gælder en ret til at rette forkerte oplysninger, nærmere omtalt i denne bogs kapitel 13, men det principielt vigtige her er, at forkerte oplysninger også falder under persondataretten.

Det samme gælder vurderinger og subjektive holdninger. Hvis den navngivne person A om den navngivne person B udtaler, at B er en svindler og bedrager, er det en personoplysning i persondatarettens forstand, også selvom man i daglig tale ikke bruger ordet “oplysning”, men tværtimod ofte sondrer mellem oplysninger (i dag er det søndag) og meninger (jeg hader søndage). Hvis det ikke er søndage, man hader, men en navngiven person, vil udsagnet være en oplysning om den pågældende. Og det vil selvfølgelig også være en personoplysning om den, der udtaler sig.

Det skal bemærkes, at meninger jævnligt undtages fra persondataretten. Dette skyldes DBL § 3, stk. 1, hvorefter loven og forordningen ikke finder anvendelse, hvis dette vil stride imod ytrings- og informationsfriheden, se nærmere nedenfor kapitel 7. Systematisk synes det rigtigst først at kategorisere subjektive udsagn om fysiske personer som personoplysninger i persondatarettens forstand og dernæst at tage stilling til, om situationen er af en sådan karakter, at den falder uden for persondataretten i medfør af DBL § 3, stk. 1.

Muligheden af, at vurderinger og subjektive meninger også kan udgøre persondata, er vigtig for spørgsmålet om, hvorvidt de personoplysninger, der dannes på baggrund af andre oplysninger, er omfattet af persondataretten. Situationen dækker over de i praksis meget vigtige tilfælde, hvor f.eks. et firma ligger inde med mange personoplysninger og på den baggrund kan danne en profil af den pågældende. Dette er nu muligt på grund af den tekniske kapacitet til at behandle et meget stort datasæt og derudfra danne meget sandsynlige prognoser – eller

profiler – af identificerbare personer. Det måske mest berømte eksempel er oplysningen om, at en ung kvinde var gravid. Oplysningen var ikke kommet fra hende selv, eftersom hun ikke selv var klar over situationen eller i hvert fald ikke havde fortalt den til nogen. Oplysningen var derimod fremkommet på baggrund af en beregning ud fra en stor mængde oplysninger om hendes tidligere aktiviteter mv.¹⁰ Ud fra hendes søgninger mv. pegede automatiske beregninger (algoritmer) på, at hun var gravid, hvilket viste sig at være rigtigt. På engelsk kaldes denne type oplysninger "inferred data", og på dansk kan man kalde dem afledte eller genererede personoplysninger (der er ikke et fast indarbejdet dansk udtryk). Sådanne data er p.t. i høj kurs, fordi de kan bruges til at rette annoncering mod individuelt identificerede personer i stedet for at skyde med spredehagl og rette annoncering mod et bredt publikum, hvoraf kun få er interesserede. Denne type annoncering anvendes både i kommerciel reklame og i politisk annoncering, og den indebærer, at der dannes nye data som f.eks. politisk opfattelse, indkøbsvaner, sygdom mv., på baggrund af massevis af andre data, som indhentes fra den pågældendes færden på nettet, ikke mindst på de sociale medier.

Sådanne afledte data udgør også personoplysninger. Dette fremgår forudsætningsvis af GDPR artikel 13 og 14, der regulerer oplysningspligt henholdsvis ved "indsamling af personoplysninger hos den registrerede", artikel 13, og ved "personoplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede", artikel 14. En oplysning behøver således ikke være "indsamlet" for at udgøre en personoplysning i persondatarettens forstand. Som nævnt ovenfor kan en vurdering udgøre en personoplysning,¹¹ og det samme må gælde personoplysninger, der er genereret på baggrund af andre oplysninger.

Det skal bemærkes, at der ikke er fuld enighed herom. En i øvrigt glimrende rapport fra det engelske parlament konstaterer blot lakonisk, at "'inferred' data is not protected" uden nærmere argumentation,¹² og

---

10. Duhigg 2012.

11. Eksaminators kommentarer og rettelser til en eksamensopgave udgør personoplysninger om eksaminanden, C-434/16, *Peter Nowak v Data Protection Commissioner (Irland)*, pr. 42 – og også om eksaminator, pr. 44.

12. House of Commons 2019, pr. 42.

flere forfattere argumenterer for, at afledte data ikke er beskyttet af persondataretten, eller i hvert fald ikke er beskyttet tilstrækkeligt.¹³ Det Europæiske Databeskyttelsesråd¹⁴ er dog klart af den opfattelse, at også afledte data udgør persondata. I et arbejdspapir gennemgår Rådet netop de forskellige regler i persondataforordningen og disses betydning for forskellige former for afledte data.¹⁵

3.4. Hvad er behandling af personoplysninger?

Persondataretten regulerer personoplysningers *behandling*. Som det fremgår ovenfor, er begrebet “personoplysning” meget bredt, og klart bredere end dagligdags sprogbrug lægger op til. Det samme gælder “behandling”. Efter GDPR artikel 4, nr. 2, forstås følgende ved behandling:

“enhver aktivitet eller række af aktiviteter [...] som personoplysninger eller en samling af personoplysninger gøres til genstand for, f.eks. indsamling, registrering, organisering, systematisering, opbevaring, tilpasning eller ændring, genfindning, søgning, brug, videregivelse ved transmission, formidling eller enhver anden form for overladelse, sammenstilling eller samkøring, begrænsning, sletning eller tilintetgørelse”.

Man behøver således ikke at bruge personoplysninger til noget særligt formål eller overhovedet til noget som helst brugbart, for at der er tale om “behandling” i persondatarettens forstand.

Dette er et helt centralt træk ved persondataretten: et meget omfattende udgangspunkt – fra hvilket der så selvfølgelig kan være undtagelser og begrænsninger. Men disse vil typisk være udtrykkelige, jf. umiddelbart nedenfor om “automatisk behandling”, og ikke ligge indvævet i en begrænset forståelse af personoplysning eller behandling.

Efter artikel 2, stk. 1, er det alligevel ikke al behandling, der er omfattet, idet der enten skal være tale om “automatisk behandling”,

---

13. Watcher & Mittelstadt 2019. Se også Battaglini & Rasmussen 2019.

14. Databeskyttelsesrådet består af medlemmer fra medlemslandenes datatilsyn og har bl.a. til opgave at udstede retningslinjer til nærmere forståelse af persondataforordningen. Se nærmere denne bogs kapitel 16.

15. Artikel 29-Gruppen WP 251 rev.01.

eller ikke-automatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Som man hurtigt kan se, er der dog ikke meget behandling, der falder uden for.

Al elektronisk behandling er automatisk,¹⁶ hvilket indebærer, at al behandling af personoplysninger, der foregår på smartphones, iPads, pc'ere mv., er omfattet.¹⁷

Tager man et billede af en person med sin telefon, er det automatisk behandling – automatisk, fordi det foregår ved hjælp af et elektronisk styret system, og behandling, fordi der er tale om indsamling og umiddelbart derefter opbevaring. Hvis man hurtigt sletter billedet, udgør det en yderligere automatisk behandling, der er omfattet af persondataretten.

Hvis der ikke er tale om automatisk behandling, falder situationen kun under persondataretten, hvis personoplysningen er eller vil blive omfattet af et register. Ved register forstås “enhver struktureret samling af personoplysninger, der er tilgængelig efter bestemte kriterier [...]”, og det er således afgørende, at der er en eller anden ide i samlingen, herunder at man i princippet skal kunne finde de oplysninger, man leder efter. Hvis jeg f.eks. har smidt notater med telefonnumre eller andre personoplysninger i papirkurven, er der ikke tale om et register. Men hvis jeg har smidt notaterne ud, fordi telefonnumrene nu er indført i et register f.eks. på min telefon, er også notaterne omfattet af persondataretten, jf. “personoplysninger der [...] *vil blive* omfattet af et register”, jf. GDPR artikel 2, stk. 1.¹⁸ Og hvis jeg har en gammeldags scrapbog med billeder og udklip om bestemte begivenheder eller personer, f.eks. samlet kronologisk, vil der selvfølgelig være tale om et

---

16. Justitsministeriets forslag til databeskyttelseslov, s. 158.

17. I UFR 2011.2343 H (“UfR” for *Ugeskrift for Retsvæsen*, 2011 er årgang, 2343 sidetal, og “H” står for Højesteret) fandt Højesteret, at en personoplysning skrevet i et tekstbehandlingssystem er omfattet af persondataretten. Dommen er afsagt efter den dagældende persondatalov, men er fortsat relevant: Man kan foretage automatiske søgninger i et tekstbehandlingssystem, og behandlingen er derfor “automatisk”, jf. GDPR artikel 2, stk. 1.

18. Se Datatilsynet afgørelse i 2018-32-0288 om “post-it”-lapper i en kommunalt ansats papirkurv: Omfattet af persondataretten fordi personlysningerne på papirlapperne blev indført i sagsbehandlingsmappen.

register, med den virkning, at også den ikke-automatiske behandling af personoplysningerne vil være omfattet af persondataretten.

Følgende kan illustrere:

Arne fortæller til Bente, at Camilla og Dion er kærester: Der behandles personoplysninger, men situationen er ikke omfattet, fordi oplysningen ikke behandles automatisk.

Arne har en liste over alle Camillas nuværende og tidligere kærester: Der behandles personoplysninger, og behandlingen er omfattet af persondataretten, fordi der er tale om et register.

Arne sender en sms til Bente med samme oplysning om Camilla og Dion: Der behandles personoplysninger, og situationen er dækket af persondataretten. Både Arne og Bente behandler personoplysningerne automatisk.

Bemærk her, at persondatabehandlingen kan være undtaget på grund af “privat”-reglen, jf. GDPR artikel 2, stk. 2, litra c, nærmere herom nedenfor i kapitel 4.

Som det fremgår, er termen “behandling” temmelig omfattende, og det er også vigtigt at forstå, at hver behandling udgør en selvstændig behandling. Dette har betydning for den videre anvendelse af persondataretten, idet det jævnligt vil være sådan, at én form for behandling er tilladt, mens en anden ikke er. Hvis Arne tager et billede af Bente med sin mobiltelefon, vil det udgøre behandling af persondata, men behandlingen vil persondataretligt være tilladt efter “privat”-reglen,¹⁹ hvis Arne ikke gør andet end at have billedet på sin telefon. Dette vil ganske vist være en særskilt behandling – opbevaring – men fortsat “privat”. Hvis Arne derimod sender billedet ind til en konkurrence om årets billede eller lægger billedet ud på åbent tilgængelig hjemmeside, er det ikke længere “privat”, og behandlingen kan være ulovlig, hvis ikke Arne kan finde en anden regel i persondataretten, der tillader netop denne form for behandling. “Privat”-reglen behandles nedenfor i kapitel 4, og de forskellige betingelser for forskellige behandlinger behandles i kapitel 6.

---

19. “Privat” er her sat i anførselstegn for at markere, at det refererer til den særlige forståelse i GDPR artikel 2, stk. 2, litra c.